

Đô thị hóa, công nghiệp hóa và sự biến đổi không gian: Nghiên cứu trường hợp làng Đồng Kỵ (Từ Sơn-Bắc Ninh) : / Chu Thu Hường ; Nghd. : TS. Nguyễn Văn Sửu . - H. : ĐHKHXH & NV, 2010 . - 189 tr. + CD-ROM

Tóm tắt: Trình bày cơ sở khoa học của đề tài, khái quát các công trình nghiên cứu liên quan, thảo luận về các khái niệm cơ bản được sử dụng trong nghiên cứu này. Khái quát về lịch sử hình thành làng, vị trí địa lý, điều kiện tự nhiên, một số đặc trưng kinh tế văn hóa xã hội của làng và đặc biệt là chúng tôi phân tích không gian cảnh quan kiến trúc truyền thống của làng Đồng Kỵ. Mô tả, phân tích về những biến đổi không gian làng từ những năm 1990 và lý giải một số nguyên nhân và hệ quả của sự biến đổi này

MỤC LỤC

Lời tựa

Chương 1: Dẫn luận	1
1.1. Cơ sở khoa học của đề tài	1
1.2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	4
1.3. Một số khái niệm cơ bản	9
1.4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	19
1.5. Phương pháp nghiên cứu và nguồn tài liệu	20
1.6. Ý nghĩa của đề tài	21
1.7. Bố cục của luận văn	22
Chương 2: Không gian làng truyền thống	23

2.1. Tổng quan làng Đồng Kỵ	23
2.1.1. Vị trí địa lý, điều kiện tự nhiên và đặc điểm dân cư	23
2.1.2. Lịch sử hình thành và những thay đổi không gian hành chính	31
2.1.3. Đặc điểm kinh tế, văn hóa xã hội truyền thống của Đồng Kỵ	31
2.2. Không gian làng truyền thống	45
2.2.1. Địa thế và những khu đất thiêng	45
2.2.2. Không gian cư trú	48
2.2.3. Cảnh quan kiến trúc tôn giáo tín ngưỡng (công cộng)	55
2.2.4. Không gian canh tác	63
2.2.5. Yếu tố chi phối không gian cảnh quan kiến trúc làng truyền thống	68
Chương 3: Biến đổi không gian làng truyền thống	74
3.1. Sự xuất hiện của những không gian mới	86
3.1.1. Khu phố mới	87
3.1.2. Không gian hành chính	89
3.1.3. Không gian chứa đựng chức năng vui chơi, giải trí	91
3.1.4. Không gian chứa đựng chức năng giao thông liên lạc	82
3.2. Sự biến đổi trong không gian truyền thống	93
3.2.1. Kiến trúc công cộng	93
3.2.2. Không gian tôn giáo tín ngưỡng	95
3.2.3. Không gian ở	109

3.2.4. Biến đổi trong không gian canh tác	112
3.3. Đô thị hóa, công nghiệp hóa: Nguyên nhân của sự biến đổi	117
3.3.1. Các động năng biến đổi từ bên trong	118
3.3.2. Tác động từ bên ngoài	126
3.3.3. Hệ quả	128
Kết luận	140
Tài liệu tham khảo	144
Bảng 2.1: Thống kê nhân khẩu Đồng Kỵ (năm 2008)	27
Bảng 2.2: Cơ cấu các loại đất ở Đồng Kỵ (đầu thế kỷ 19)	45
Bảng 2.3: Cơ cấu các loại ruộng ở Đồng Kỵ	64
Bảng 2.4: Diện tích và sự phân bố công điền	64
Bảng 2.5: Diện tích và sự phân bố tư điền	65
Bảng 3.1: Một số biến đổi tên gọi khi “làng” chuyển thành “phường”	90
Bảng 3.2: Hiện trạng nhà ở trong không gian cư trú cũ	111
Bảng 3.3: Biến động diện tích đất ở của hộ gia đình	111
Bảng 3.4: Hiện trạng sử dụng đất ở Đồng Kỵ hiện nay	115
Bản vẽ 2.1: Tổng thể khu di tích đình chùa Đồng Kỵ năm 1987	39
Bản vẽ 2.2: Mặt đứng hướng ả am đình Đồng Kỵ, năm 1987	40
Bản vẽ 2.3: Mặt cắt A–A đình Con, năm 1987	41
Bản vẽ 2.4: Tổng thể không gian cảnh quan kiến trúc đền Đồng Kỵ, năm 1987	42

Bản vẽ 2.5: Cổng xóm Giếng, năm 1987	43
Bản vẽ 2.6: Mặt bằng tổng thể cảnh quan kiến trúc nhà ở truyền thống, năm 1987	44
Bản vẽ 3.1: Quy hoạch các khu đô thị Bắc ả inh - Sơ đồ liên hệ vùng	75
Bản vẽ 3.2: Hiện trạng hệ thống đô thị và tổng hợp đất xây dựng huyện Từ Sơn	76
Bản vẽ 3.3: Bản đồ dự án quy hoạch khu dịch vụ đô thị và công nghiệp Từ Sơn, năm 2009	77
Bản vẽ 3.4: Hiện trạng sử dụng đất đai phường Đồng Ky, năm 2009	78
Bản vẽ 3.5: Sơ đồ hiện trạng cấu trúc không gian làng Đồng Ky, năm 2009	79
Bản vẽ 3.6: Một số dạng biến đổi cấu trúc không gian làng Đồng Ky	80
Bản vẽ 3.7: Mặt bằng tầng 1 – Kiểu nhà chia lô khu phố mới	81
Bản vẽ 3.8: Cấu trúc không gian kiến trúc tầng 1 – Kiểu nhà chia lô khu phố mới	82
Bản vẽ 3.9: Cấu trúc không gian kiến trúc tầng 2 – Kiểu nhà chia lô khu phố mới	83
Bản vẽ 3.10: Cấu trúc không gian kiến trúc tầng 3 – Kiểu nhà chia lô khu phố mới	84
Bản vẽ 3.11: Cấu trúc không gian kiến trúc tầng 4 – Kiểu nhà chia lô khu phố mới	85
Bản vẽ 3.12: Tổng thể không gian kiến trúc cảnh quan Từ đường họ Dương, năm 2009	99
Bản vẽ 3.13: Tổng thể không gian kiến trúc cảnh quan nhà ông Dương Văn An, năm 2009	100
Bản vẽ 3.14: Mặt bằng nền nhà ông Dương Văn An (nhà chính), năm 2009	101

Bản vẽ 3.15: Mặt đứng nhà ông Dương Văn An (nhà chính), năm 2009	102
Bản vẽ 3.16: Mặt cắt 2-2 nhà ông Dương Văn An (nhà chính), năm 2009	103
Bản vẽ 3.17: Tổng thể không gian kiến trúc cảnh quan nhà bà Chuyên, năm 2009	104
Bản vẽ 3.18: Tổng thể không gian kiến trúc cảnh quan nhà ông Vũ Văn Khu, năm 2009	105
Bản vẽ 3.19: Mặt đứng nhà chính nhà ông Vũ Văn Khu, năm 2009	106
Bản vẽ 3.20: Mặt bằng nền nhà ông Vũ Văn Khu (nhà chính), năm 2009	107
Bản vẽ 3.21: Cổng nhà ông ả guyễn Văn Hiệp, niên đại xây dựng năm 1939	108
Sơ đồ 2.1: Cấu trúc không gian làng Đồng Kỵ truyền thống	38
Phụ lục 1: Không gian cảnh quan bên ngoài làng	
Ảnh 1: Dòng sông ả gũ Huyện bờ phía Bắc	152
Ảnh 2: ả hững cánh đồng còn lại phía Tây ả am làng	152
Ảnh 3: Khu vực canh tác và chăn nuôi	153
Ảnh 4: ả ghĩa địa (bãi tha ma) ngoài làng	153
Ảnh 5: Không gian cảnh quan kiến trúc khu bãi tha ma	154
Phụ lục 2: Không gian cảnh quan kiến trúc bên trong làng – Sự hình dung về những không gian truyền thống	
Ảnh 6: Không gian cảnh quan đình Đồng Kỵ nhìn từ hướng Tây ả am	154
Ảnh 7: Cổng đình Đồng Kỵ - xây mới năm 2001	155
Ảnh 8: Mặt bên hướng Tây đình Đồng Kỵ	155

Ảnh 9: Kết cấu vì nóc tòa Đại đình	156
Ảnh 10: Cửa võng đình Đồng Ky - PCả T Thế kỷ 19	156
Ảnh 11: Trang trí trên trần thiết đình Đồng Ky - PCả T Thế kỷ 19	157
Ảnh 12: Không gian cảnh quan kiến trúc đình Con	157
Ảnh 13: Kết cấu vì nóc đình Con	158
Ảnh 14: Mặt đứng hướng Tây Tam quan chùa Đồng Ky	158
Ảnh 15: Không gian cảnh quan kiến trúc Tam bảo chùa Đồng Ky nhìn từ hướng Tây	159
Ảnh 16: Không gian nội thất tòa Thượng điện chùa Đồng Ky	159
Ảnh 17: Trang trí trên vì nách Thượng điện chùa Đồng Ky - PCả T Thế kỷ 18	160
Ảnh 18: Không gian cảnh quan đền Đồng Ky	160
Ảnh 19: Kết cấu vì nóc đền Đồng Ky	161
Ảnh 20: Không gian cảnh quan đình chùa vào ngày hội làng	161
Ảnh 21: Không gian sân đình khi diễn ra lễ Rước Quan đám	162
Ảnh 22: Rước pháo thần từ sân đình	162
Ảnh 23: Rước pháo thần ở sân đình	162
Ảnh 24: ả ghi thức lễ bái – không gian tín ngưỡng ở đình	163
Ảnh 25: Miếu xóm Đột	163
Ảnh 26: Miếu xóm ả ghè	163
Ảnh 27: Miếu xóm Giếng	164
Ảnh 28: Miếu xóm Tư	164

Ảnh 29: Cổng xóm Tư	164
Ảnh30 : Cổng xóm Giếng	164
Ảnh 31: Cổng xóm Đột – Chiếc cổng cũ duy nhất còn lại trong làng	165
Ảnh 32: Giếng cũ	165
Ảnh 33: Kiến trúc giếng cũ	165
Ảnh 34: Cổng từ đường họ Dương	166
Ảnh 35: Cảnh quan hồ nước, cây xanh trước mặt Tiền đường họ Dương	166
Ảnh 36: Mặt đứng hướng Tây Tiền đường	167
Ảnh 37: Kết cấu vì hiên Tiền đường - PCủ T thế kỷ 19	167
Ảnh 38: Không gian cảnh quan kiến trúc từ đường họ Vũ	168
Ảnh 39: Cấu trúc ngõ và nhà ở kiểu cũ	168
Ảnh 40: Kiến trúc cổng nhà có lầu trên	169
Ảnh 41: Không gian cảnh quan kiến trúc nhà ông Vũ Văn Khu	170
Ảnh 42: Không gian nội thất nhà chính - ả hà ông Vũ Văn Khu	170
Ảnh 43: Không gian cảnh quan, kiến trúc nhà ông Lợi (xóm ả ghè)	171
Ảnh 44: Kết cấu vì nóc gian bên nhà ông Lợi – PCủ T Đầu thế kỷ 19	171
Ảnh 45: Kết cấu kiến trúc vì nách nhà ông Lợi – PCủ T đầu thế kỷ 19	172
Ảnh 46: Cổng nhà ông Hiệp – ả iên đại 1939	172
Ảnh 47: Không gian mặt đứng hướng ả am ả hà chính (nhà ông Hiệp)	173

Ảnh 48: Không gian thờ tự nhà ông Hiệp	173
Ảnh 49: Chi tiết trang trí trên vì nách nhà ông Hiệp	174
Ảnh 50: Không gian nhà ở cũ cho thuê làm nơi sản xuất (nhà ông Mười)	174
Ảnh 51: Không gian cổng, nhà cổ nằm sâu trong ngõ (nhà bà Đé)	175
Ảnh 52: Không gian nhà chính (nhà bà Đé)	175
Ảnh 53: Không gian cảnh quan kiến trúc nhà ông Dương Văn An	176
Phụ lục 3: Sự biến đổi không gian làng – ảnh hưởng hình ảnh mới về không gian	
Ảnh 54: Khung cảnh đường từ dốc Sắt dẫn vào làng	176
Ảnh 55 : Hình ảnh mới về đường phố và kiến trúc	177
Ảnh 56 : Công Ty đồ gỗ Đồng Kỵ trên đất Trang Liệt	177
Ảnh 57: Kênh Tiêu Úng – Địa giới hành chính ngăn cách Trang Liệt và Đồng Kỵ	178
Ảnh 58: Không gian cảnh quan kiến trúc khu phố mới Đồng Kỵ	178
Ảnh 59: Không gian đường phố - ảnh hưởng chia lô băm mặt đường 271	179
Ảnh 60: Ủy ban nhân dân phường Đồng Kỵ nằm bên đường 271	179
Ảnh 61: Trung Tâm đồ gỗ mỹ nghệ Đồng Kỵ (cũ) – nằm đối diện Ủy ban nhân dân phường Đồng Kỵ	180
Ảnh 62: Trường học mới xây dựng trên cánh đồng ngoài làng	180
Ảnh 63: Khách sạn Bình Chinh – Không gian dịch vụ mới	181
Ảnh 64: ảnh gân hàng – không gian mới đáp ứng sự phát triển kinh tế	181

Ảnh 65: Khu phố công nghiệp mới đang trong quá trình xây dựng	182
Ảnh 66: Kiến trúc đơn điệu của những ngôi nhà hình hộp.	182
Ảnh 67: ả hững khu nhà mới xây “ăn dần” đất ruộng	183
Ảnh 68: Đồng ruộng bị ô nhiễm	183
Ảnh 69: Bãi chứa gỗ dọc ven đường	184
Ảnh 70: Cảnh tấp nập ở khu chợ gỗ	184
Ảnh 71: Đất thuộc khu vực quản lý của Ban di tích cho thuê làm bãi chứa gỗ	185
Ảnh 72: ả hà cửa và khu ngõ mới trong làng	185
Ảnh 73: ả gỗ nhỏ kẹp giữa ả hà cao tầng	186
Ảnh 74: Miếu thờ được giữ lại nằm giữa đường mới	186
Ảnh 75: ả gỗ nhỏ chằng chịt dây điện ở xóm Bằng	186
Ảnh 76: ả gỗ cũ tối om ở xóm Đột	186
Ảnh 77: ả hà cổ nằm sâu trong ngõ	187
Ảnh 78: Cổng ả hà cũ bị chèn ép bởi nhà tầng	187
Ảnh 79: ả hà ở cũ kết hợp xưởng sản xuất	187
Ảnh 80: ả hà ở cũ chuyển thành xưởng sản xuất	188
Ảnh 81: Tắc đường triền miên trên trục đường chính ở xóm Bằng	188
Ảnh 82: Dấu vết hiếm hoi còn lại của ao làng	189
Ảnh 83: Hình ảnh ô nhiễm của con mương ngoài làng	189
Ảnh 84: Rác thải ngập đê sông ả gũ Huyện	190

